

Fylkesmannen i Hordaland
Postboks 7310
5020 BERGEN

Deres ref.:
Vår ref.: 18/9390-1
Saksbehandler: Svein Høegh Henrichsen
Dato: 17.04.2018

Til Fylkesmannen.

HelseDirektoratet gir i vedlagte brev til landets kommuner retningslinjer for nødvendig smittevernhjelp for å forebygge smitte med blodbårne sykdommer. Vi ber fylkesmennene videreformidle brevet til kommunene.

HelseDirektoratet viser til lov om vern mot smittsomme sykdommer § 7-4 Fylkesmannens oppgaver. Vi ber embetene følge med på om forebygging av blodsmitte er en del av planen for kommunenes helse- og omsorgstjeneste og om det er etablert tiltak som gjør brukerutstyr enkelt og gratis tilgjengelig for injiserende stoffmisbrukere som bor eller oppholder seg i kommunen.

Kommuners plikt til å forebygge smitte med blodbårne sykdommer

En rekke smittsomme sykdommer kan overføres mellom mennesker med blod og blodprodukter. De mest kjente er hiv, hepatitt B og C.

Vi viser til Helse- og omsorgsdepartementet "Nasjonal strategi for arbeidet mot virale leverbetennelser (hepatitter)". Høsten 2015 vedtok FNs medlemsland 17 mål for bærekraftig utvikling frem mot 2030. Mål 3.3 lyder slik: "Innen 2030 stanse epidemiene av aids, tuberkulose, malaria og neglisjerte tropiske sykdommer samt bekjempe hepatitt, vannbårne og andre smittsomme sykdommer".

Etter lov om vern mot smittsomme sykdommer § 7-1 om kommunens oppgaver står det:

"Kommunen skal sørge for at alle som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunen med hensyn til smittsom sykdom er sikret nødvendige forebyggende tiltak, undersøkelsesmuligheter, behandling..."

HelseDirektoratet gjennomførte i 2017 en undersøkelse <https://helse-stavanger.no/seksjon/KORFOR/Documents/Rapporter/publrapport%20Utstyrsundersøkelse%202016.pdf> som viste at en av fire personer som tar stoff med sprøyte er bosatt i kommuner som ikke har etablert noen ordning for å forebygge blodsmitte.

HelseDirektoratet anser at det følger av loven at alle landets kommuner skal ha ordninger som gjør brukerutstyr for injeksjon gratis og enkelt tilgjengelig for alle injiserende stoffmisbrukere som bor eller midlertidig oppholder seg i kommunen.

Det er god vitenskapelig dokumentasjon for den smitteforebyggende effekten av å dele ut sterile sprøyter, kanyler og røykefolie. Tilgang til røykefolie bidrar til at inntak av heroin kan gjøres ved røyking i stedet for injeksjon. Dette minimerer faren for blodbårne smitte og for overdoser, jfr. pågående SWITCH-kampanje: <https://helseDirektoratet.no/folkehelse/psykisk->

HelseDirektoratet

Avdeling kommunale helse- og omsorgstjenester

Svein Høegh Henrichsen, tlf.: +4724163872

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050

Faks: 24 16 30 01 • Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helseDirektoratet.no

[helse-og-rus/overdose-veiviser-i-lokalt-forebyggende-arbeid](#) Helsedirektoratet anser tiltakene beskrevet over som et minimum for å oppfylle kravet i smittevernloven § 7-1.

I tillegg anbefaler Helsedirektoratet at det deles ut kokekar, filtre, våtservietter med desinfeksjonssprit ("swabs"), sterilt vann og askorbinsyre, blant annet for å forebygge bakterielle infeksjoner ved injeksjon.

Kommunene skal i tillegg til brukerutstyr tilby informasjon om smitteforebyggende tiltak, muligheter for vaksinasjon, diagnostikk og behandling. Alle landets kommuner skal tilby diagnostikk for hiv og hepatitt B og C. Injisierende stoffmisbrukere skal tilbys gratis vaksine med hepatitt B dersom de ikke er smittet. Alle personer smittet med hepatitt C og hiv-infeksjon skal tilbys henvisning til behandling.

Flere kommuner deler også ut, sammen med brukerutstyr, nasal nalokson for å forebygge overdosedødsfall. I regi av Nasjonal overdosestrategi, utplasseres for tiden gradvis nalokson i de av landets kommuner som har overdoseutfordringer. Kommunene blir tilskrevet om slikt tilbud.

Kommunene kan velge å organisere utdelingen av brukerutstyr på ulike måter. I mange byer er det etablert egne lavterskel helsetiltak (sprøytebuss, feltpleie, varmestuer osv). Mindre kommuner har organisert utdeling gjennom utekontakt, apotek, legekontorer osv. Noen kommuner har avtale med frivillige organisasjoner om utdeling av brukerutstyr.

Interkommunale ordninger er også mulig så lenge tilbudet er praktisk enkelt tilgjengelig for brukerne.

Helsedirektoratet viser til smittevernloven § 6-1 andre og tredje ledd om rett til smittevernhjelp:

"Den som det etter en faglig vurdering er grunn til å anta er i fare for å bli smittet med en allmennfarlig smittsom sykdom har rett til nødvendig smittevernhjelp i form av vaksinasjon, informasjon og annen nødvendig forebyggende hjelp. En smittet person med en allmennfarlig smittsom sykdom har rett til medisinsk vurdering og utredning (diagnostikk), behandling, pleie og annen nødvendig smittevernhjelp. Smittevernhjelp som nevnt i dette leddet kan ikke nektes med den begrunnelse at det ikke er dekning for utgiftene på vedtatte budsjetter.

Den som søker smittevernhjelp kan påklage avgjørelsen til fylkesmannen i fylket hvor han/hun mener feil er begått. Slik klagerett har også pårørende."

Helsedirektoratet anser smittevernhjelp som nevnt over ikke kan nektes på grunn av manglende dekning på vedtatte budsjetter. Direktoratet har bedt fylkesmennene om å følge med på om utdeling av nødvendig brukerutstyr er en del av planen for kommunens helse- og omsorgstjeneste, jf. smittevernloven § 7-1 tredje ledd og at det er etablert tiltak som gjør brukerutstyr enkelt og gratis tilgjengelig.

Vennlig hilsen

Johan Georg Røstad Torgersen e.f.
Direktør

Per Magne Mikaelson
Avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

FOLKEHELSEINSTITUTTET
Helse- og omsorgsdepartementet
HIVNORGE
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
KS
PROLAR NETT - NASJONALT FORBUND FOR
FOLK I LAR
STATENS HELSETILSYN

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder		Postboks 788 Stoa	4809 ARENDAL
Fylkesmannen i Finnmark		Statens hus	9815 VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark		Postboks 4034	2306 HAMAR
Fylkesmannen i Hordaland		Postboks 7310	5020 BERGEN
FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL		Postboks 2520	6404 MOLDE
Fylkesmannen i Nordland		Moloveien 10	8002 BODØ
Fylkesmannen i Oppland		Postboks 987	2626 LILLEHAMMER
FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS		Postboks 8111 Dep.	0032 OSLO
Fylkesmannen i Rogaland		Postboks 59 Sentrum	4001 STAVANGER
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane		Njøsvegen 2	6863 LEIKANGER
Fylkesmannen i Telemark		Postboks 2603	3702 SKIEN
FYLKESMANNEN I TROMS		Postboks 6105	9291 TROMSØ
FYLKESMANNEN I TRØNDELAG		Postboks 2600	7734 STEINKJER
Fylkesmannen i Vestfold		Postboks 2076	3103 TØNSBERG
Fylkesmannen i Østfold		Postboks 325	1502 MOSS